

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

наукоємні сфери біо-, нано- і інформаційних технологій [2].

У Фінляндії налагоджено перехресні зв'язки між наукою, університетами, підприємствами, промисловими асоціаціями й державними агенціями шляхом стимулювання різноманітних партнерств між ними. Це дозволило досягти пріоритетності інвестицій у НДДКР, ефективної системи координації та співробітництва між розробниками й інвесторами.

Важливу роль в інноваційних процесах відіграють податкові пільги. У зарубіжній практиці накопичений достатньо великий досвід їх застосування. При цьому концепція відповідного податкового стимулювання все більше пов'язується з активізацією приватної ініціативи і підприємництва через загальноекономічні та ринкові регулятори. У країнах Західної Європи використовуються такі податкові пільги, як екстраконцесії (за їх рахунок фірми можуть фінансувати зі своєї податкової бази понад 100 % інноваційних витрат) та податковий кредит, що дозволяє фінансувати лише певний відсоток інновацій. Наприклад, в ЄС використовують такі форми пільг як дотації створення фондів впровадження інновацій з урахуванням можливого ризику (Німеччина, Франція), зниження державного мита для індивідуальних винахідників (Німеччина, Австрія). В країнах ЄС держава, збираючи податки з приватних підприємств і з доходів населення є одночасно і інструментом розподілу одержаних коштів. При цьому здійснювана державою регіональна політика направлена на згладжування регіональних диспропорцій як усередині окремих країн, так і між окремими регіонами (наприклад, в рамках Європейського співтовариства в Західній Європі). В Німеччина та Австрії використовуються й такі форми стимулювання інноваційної діяльності, як дотації створення фондів впровадження інновацій з урахуванням можливого ризику, зниження державного мита для індивідуальних винахідників [2].

1. Polityka innowacja w Polsce, jako jeden z czynników poprawy konkurencyjności gospodarki: Retrieved from [http:// www.mgip.gov.pl/GOSPODARKA/innowacyjność.htm](http://www.mgip.gov.pl/GOSPODARKA/innowacyjność.htm)

2. Луцкив Е.Н. Региональная инновационная политика ЕС: цели, приоритеты, новые направления / Е.Н. Луцкив // Journal «L' Association 1901 "SEPIKE"», 2013. Norderstedt, Deutschland Poitiers, France. – S. 262-265.

ПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

доцент **Некрасенко Л.А.**

Полтавська державна аграрна академія (Україна)

Сучасні ринкові відносини та зміни в міжнародній обстановці вимагають від держави надзвичайної уваги до стану національної безпеки. Однією з основних складових національної безпеки є економічна безпека - такий стан національної економіки, за якого забезпечуються захист національних

інтересів, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до розвитку та захищеність життєво важливих інтересів людей, суспільства, держави, які забезпечують існування і прогресивний розвиток особистості, суспільства, держави. В свою чергу складовим показником у структурі як національної так і економічної безпеки є екологічна безпека. Г.А.Пастернак-Таранущенко вважає, що екологічна безпека – це «напрямок забезпечення економічної безпеки держави, призначений для створення населенню країни найбільш сприятливих умов (навколишнього середовища) існування та плідного життя» [2].

Економічна безпека оцінюється за певними показниками-індикаторами, які вимірюються у % від ВВП країни. Найважливішими з них є: структура ВВП, обсяг і темпи розвитку промисловості, обсяг і динаміка інвестицій; природно-ресурсний виробничий і науково-технічний потенціали країни; ефективність використання ресурсів; конкурентоспроможність економіки на внутрішньому та зовнішньому ринках; темпи інфляції; рівень безробіття; якість життя, ступінь диференціації доходів, забезпеченість населення матеріальними благами й послугами; дефіцит бюджету та державного боргу; енергетична залежність; інтегрованість у світову економіку.

Індикатори та порогові значення індикаторів, передбачено Методикою розрахунку рівня економічної безпеки України, яка затверджена Наказом Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007 р. [2]. Показником, який характеризує стан виконання бюджету, є державний дефіцит або профіцит. За роки незалежності Україна мала профіцит бюджету (на кінець року) лише 2002 р. – 0,6 %, інші роки – дефіцит державного бюджету. Проаналізуємо динаміку бюджетного дефіциту за 2009 – 2015 рр. (табл. 1) [3].

Таблиця 1 – Динаміка показників економічної безпеки в Україні, 2009 – 2015 рр. (станом на кінець року)

Роки	Дефіцит бюджету		Внутрішній борг		Зовнішній борг	
	млн. грн	у % до ВВП	млн. грн	у % до ВВП	млн. грн	у % до ВВП
Порогові значення		< 3 %		< 30 %		< 20 %
2009	35517,2	-3,89	105133	11,51	211752	23,18
2010	64265,5	-5,94	155490	14,36	276746	25,56
2011	23557,6	-1,79	173708	13,19	299414	22,74
2012	53445,2	-3,79	206511	14,66	309000	21,93
2013	64707,6	-4,45	284089	19,53	300025	20,62
2014	78070,5	-4,98	488867	31,20	611697	39,04
2015	45150,5	-2,30	529461	26,75	1042305	52,66

Таким чином, за останні роки державний бюджет України мав значне недофінансування, при цьому найбільший дефіцит Україна мала у 2010 році

у зв'язку з поглибленням світової економічної кризи. Аналіз державного боргу за останні шість років свідчить про неухильну тенденцію до зростання цього показника (табл. 1).

Екологічна безпека також має показники, які є віддзеркаленням рівня екологічної політики в державі. До системи показників оцінки стану екологічної безпеки входять наступні показники [4]: державні витрати на охорону навколишнього середовища, у % до ВВП; ресурсоємність економіки (витрати природних ресурсів на одиницю валової доданої вартості); рівень енергоємності ВВП (кг умовного палива/грн); інвестиції в основний капітал, спрямовані на будівництво і реконструкцію природоохоронних об'єктів, придбання обладнання для реалізації заходів екологічного характеру, у % до ВВП; рівень економічних збитків від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, у % до ВВП.

Запропонований перелік показників (індикаторів) може бути використаний для оцінки стану національної безпеки в екологічній сфері. Але на жаль не всі з них є можливістю оцінити. На думку експертів, значення енергоємності ВВП за 2015 рік розрахувати не вбачається можливим з огляду на відсутність енергетичного балансу за цей же рік, який буде підготовлено Держстатом в кінці 2016 року [5].

Видатки на охорону навколишнього середовища виділяються з доходів які формуються від ресурсно-екологічних податків. Тому ми вважаємо, що обсяг їх надходжень є визначальним показником при здійсненні видатків на охорону навколишнього середовища. За останні п'ять років питома вага ресурсно-екологічних платежів у структурі доходів бюджету в Україні має тенденцію до зниження (табл. 2) і є нижчою ніж в постсоціалістичних країнах-членах ЄС.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

студент гр. М–31 **Перепека Є. І.**
Сумський державний університет (Україна)

Ефективність – це важлива та одна з найголовніших умов здійснення зовнішньоекономічної операції та діяльності в цілому. Економічна ефективність ЗЕД трактується у широкому значенні, а саме на рівні національної економіки, та у вузькому розумінні, тобто на рівні підприємств та окремих проектів. Зміст економічного ефекту на народногосподарському рівні розглядається як зіставлення доходів і витрат від зовнішньоекономічних операцій. Виділяють прямий і непрямий ефекти [3].

Прямий ефект проявляється в момент, коли відбувається економія національних витрат на виробництво експортної продукції, а саме в той час якщо ці витрати є нижчими, ніж світові, а також економії від імпорту, якщо